

Vastine tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen vuodelta 2022

Vastineen käsittelyprosessi

SASKY koulutuskuntayhtymä on käsitellyt vastinetta tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen vuodelta 2022 seuraavan prosessin mukaisesti:

- 1) 15.6.2023 yhtymäkokous, yleiskeskustelu aiheesta tilinpäätöksen yhteydessä
- 2) 5.6.2023 kuntayhtymäjohtaja ja tulosaluejohtajat
- 3) 18.8.2023 johtoryhmä
- 4) 24.8.2023 yhtymähallituksen linjaukset pykälätekstillä
- 5) 21.9.2023 yhtymähallituksen kokouspykälä

Yhtymähallituksen vastine

Yhtymähallitus kiittää tarkastuslautakuntaa kattavasta selvityksestä, jossa on huomioitu myös henkilöstön ja opiskelijoiden näkemyksiä.

Ammatillinen koulutus

Tarkastuslautakunnan arvio

Opiskelijavuosikertymän ja suoritettujen tutkintojen osalta vuodelle 2022 asetetut tavoitteet ylitettiin. Myös henkilöstötyytyväisyys säilyi hyvällä tasolla. Opintojen keskeyttämisasteen osalta trendi saatiin käännettyä laskuun. Opiskelijoilta saatu palaute on ollut hyvää, mutta vastausprosesteissa tavoitteisiin näyttää olevan vaikea yltää.

Lisäsuoritepäätöksellä Saskyn tavoitteelliseksi opiskelijavuosimääräksi vahvistettiin 3980 opiskelijaa. Lisäksi vuoden 2022 ammatilliseen koulutukseen saatiin edelleen lisärahoitusta mm. koronavirusepidemian johdosta tarvittaviin tukitoimiin sekä työvoimakoulutuksena järjestettävän hoiva-avustajakoulutuksen lisäämiseen sekä Ukrainasta tulleille pakolaisille järjestettävään ammatilliseen koulutukseen ja tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan Sasky on ollut aktiivinen toimija eri rahoitusmuotojen hyödyntämisessä.

Ammatillisen koulutuksen toteutuksessa korostuu onnistunut työelämäyhteistyö. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota työelämäyhteistyön toteuttamiseen ja siihen, että Sasky varmistaa toimintatapojen yhdenmukaisuuden ja hyvien käytäntöjen soveltamisen koko kuntayhtymän palveluverkossa.

Sasky on pystynyt kehittämään ja nykyaikaistamaan oppimisympäristöjä. On tärkeää, että oppimisympäristöt tukevat oppimista ja lisäävät koulutuksen vetovoimaa. Samalla on tärkeää kiinnittää huomioita siihen, että oppimisympäristöjen lisäksi panostetaan myös opettamis- ja oppimismenetelmien kehittämiseen.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan opintojen henkilökohtaisen kehittämissuunnitelman HOKS laadinnan seuranta on kehittynyt ja HOKS:ien laadinta toteutuu pääosin ajantasaisesti.

SASKY koulutuskuntayhtymä on tehnyt vaikutustyötä uuden hallituksen ohjelmaan. Tavoitteena mm. ammatillisen koulutuksen opiskelijahyvinvoinnin lisääminen ja rahoituksen riittävyyden turvaaminen sekä liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen läpi elämän.

Työelämän kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeä osa ammatillisen koulutuksen järjestämistä ja kehittämisestä. Ammatillisessa koulutuksessa aloitettiin syksyllä 2022 työelämäpalveluiden prosessin kehittäminen. Tavoitteena on luoda kestävä konsepti, jolla voidaan systemaattisesti toteuttaa: vastavuoroista kumppanuutta yhdessä työelämän kanssa (arjen kumppanuus, kehittävä kumppanuus, strateginen kumppanuus sekä kumppanuus- ja palveluverkostot), informaation viemistä molempiin suuntiin, asiakkuuksien hoitamista, palauteprosessin uudistaminen sekä roolit ja vastuidenjaot selkeiksi ja toimiviksi.

Nykytila-analyysissa esiin nousi esiin laajasti asioita, mutta keskeisenä punaisena lankana kehittämistyötä ohjasivat seuraavat teemat: työelämäpalveluiden yhtenäinen prosessi kaikilla organisaation tasoilla, koko organisaatio ja sidosryhmät ymmärtävät toimintamallin samalla tavalla, selkeät roolit ja vastuut, eri osastojen rajapintojen saumaton ja sujuva toiminta, tiedonkulku, riskienhallinta, alueellisuuden kääntäminen vahvuudeksi, taloudellisesti kantavia ratkaisuja sekä opettajien merkittävän roolin tunnistaminen. Malli otetaan käyttöön syksyllä 2023.

Sähköiset työvälineet ovat osa nykyaikaista ja monipuolista oppimisympäristöä. Sähköiset oppimisympäristöt ovat tärkeä osa opiskelijoiden monimuotoista opiskelua. Strategia- rahoituksella on vahvistettu simulaattoriopetusta luonnonvara- sekä sosiaali- ja terveys- alan opetuksessa, lisätty monimuoto-opetukseen soveltuvia tiloja laitteistoiden osalta ja laajennettu lisätyn ja virtuaalitodellisuuden käyttöä.

Yhtymähallituksen vastine

Verkkotarjonnan laajentamista on jatkettu kuntayhtymässä. Yhteisten aineiden verkko- tarjottimen laajentuminen vuodesta 2019 lähtien on ollut merkittävää. Vuoden 2019 aikana verkkotarjottimella aloitettiin 230 opintokokonaisuutta, mutta vuoden 2022 aikana määrä oli noussut 2400 opintokokonaisuuteen. Monipuoliset ja joustavat opiskelu- mahdollisuudet ovat herättäneet suurta kiinnostusta. Opiskelijat voivat opiskella milloin ja missä tahansa. Samalla on myös laadittu ammatillista sisällöistä Sasky-tasoisia sisältöjä, joita pystytään hyödyntämään koko kuntayhtymän alueella. Tulevaisuudessa laajentuminen ja kehittyminen jatkuvat.

Sasky on ollut vahvana toimijana mukana luomassa ammatillisen koulutuksen oppimis- analytiikan tulevaisuuskuvaa ja visiota vuoteen 2030. Työtä tehdään kansallisena opetus-

ja kulttuuriministeriön hankkeena. SASKY:n vahva panostus näkyy henkilökohtaistamisen, oppimisen personoinnin ja mydadan näkökulmien laatisemisessa.

Ammatillisen koulutuksen tulosalueen oppimisympäristöjä on kehitetty tilojen, koneiden ja laitteiden osalta. Opiskelijoiden työtilojen suunnittelussa ja toteutuksessa on työelämä vahvasti mukana. Vuonna 2022 on saatu päätökseen rakennusinvestointeja, joilla on uudistettu oppimisympäristöjä ja vanhaa rakennuskantaa. Omistajakunnat ovat osallistuneet rakennushankkeiden rahoitukseen. Huittisten ammatti- ja yrittäjäopistossa otettiin käyttöön uusi robottinavetta, jonka avajaiset pidettiin 6.10.2022. Opetustilan vanha navetta saneerattiin nuorta karjaa varten. Luoteis-Pirkanmaan oppilaitosten LVI-alan ja prosessiteollisuuden oppimisympäristöjen uudistukset saatiin päätökseen. Sastamalan oppilaitosten kivi-, puu-, lavaste- ja rakennusosaston uudisrakennustyö on edennyt suunnitelmien mukaisesti. Lisäksi aloitettiin uuden asuntolan rakentaminen Osaralle. Tampereen palvelualan ammattiopiston tieto- ja viestintäteknikan koulutus siirtyi remontin jälkeen Haapasen huvilan tiloihin alkuvuodesta 2022. SASKY koulutus-kuntayhtymä käynnisti suunnitelmat Tampereen yo-talon remontoimisesta opetus-käyttöön. Suunnittelun pohjaksi aloitettiin kuntokartoitus. Kauppa Tampereen yo-talosta solmittiin 30.5.2022.

Olemme edelleen syventäneet yhteistyötä ja metallialan vetovoimaisuutta Pirkanmaalla. SASKY koulutuskuntayhtymä ja ylöjärveläinen ST-Koneistus Oy hankkivat vuoden 2022 alussa 5-akselisen Mazak-koneistuskeskuksen. Yhteishankintana toteutettava oppimisympäristö on sijoitettu SASKY:n Ammatti-instituutti lisäkiin Hämeenkyröön ja se on kone- ja tuotantotekniikan opetuksen käytössä. Yhteiset oppimisympäristöt mahdollistavat aitojen alihankintatöiden tekemisen osana opetusta, mikä taas opiskelijoiden mukaan innostaa entisestään opintojen suorittamiseen.

Agco Power Oy lahjoitti vuonna 2022 SASKY koulutuskuntayhtymälle käytetyn metallin työstökeskuksen opetuskäyttöön SASKY:n Ammatti-instituutti lisäkiin Hämeenkyröön. Agco Power Oy:n kanssa tehdään tiivistä ja monipuolista työelämäyhteistyötä. SASKY:n Mäntän seudun koulutuskeskukseen rakennettiin Koneosapalvelu Oy:n kanssa hydraulikan ja pneumatiikan opetuskeskus, jonka avulla saadaan opiskelijoiden lisäksi myös alueen yrityksille tarjottua täydennyskoulutusta. Lentokonealakoulutuksen osalta SASKY:n Mäntän seudun koulutuskeskus tekee tiivistä yhteistyötä Patrian ja Ilmavoimien kanssa liittyen esimerkiksi F-35 hävittäjähankintoihin.

Yleissivistävä koulutus

Tarkastuslautakunnan arvio

Ikaalisten lukiotoiminnan siirtyminen vuonna 2020 SASKY:lle ja uuden IDEA-kampuksen valmistuminen laajensivat merkittävästi SASKY:n lukiokoulutusta. Vuonna 2022 Ikaalisten lukion opiskelijamäärä laski hieman edellisvuodesta. Ruoveden lukiossa opiskelijamäärän kehitys on ollut myönteistä.

Ylä-Satakunnan musiikkiopiston ja Petäjäopiston toimintaan on viime vuosina vaikuttanut merkittävästi koronaepidemia. Vuoden 2022 aikana toimintaa saatiin osittain palautettua kohti normaalia, mutta koronaa edeltäneelle tasolle ei vielä ole päästy.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota lukiokoulutuksen vetovoimaan ja toisaalta pito-voimaan. Lukiokoulutusta tulee kehittää tiiviissä yhteistyössä kuntien kanssa. Lautakunnan näkemyksen mukaan myös kaksoistutkinnon suorittamista tulisi edistää.

Yhtymähallituksen vastine

Lukioiden opiskelijamäärät ovat pääosin melko tasaisia. Ruoveden lukion vetovoimatekijänä lähes valtakunnallisesti on ollut ja on edelleen ratsastuspainotus ja hieman uudempi tulokas, eläinlääketieteelliseen koulutukseen valmentava linja. Näiden markkinointi ja sosiaalisen median näkyvyys ovat vakiintuneet ja tuottavat opiskelijoita useista kunnista.

Ikaalisten lukio on vielä lukuvuonna 2022-2023 kärsinyt melko repivästä keskustelusta lukion siirtymisessä SASKY koulutuskuntayhtymälle. Tuolloin opiskelijoiksi otettiin sellaisiakin hakijoita, joiden edellytykset lukion suorittamiseen eivät välttämättä olleet otolliset. Lukiossa pyrittiin tekemään paljon työtä näiden opiskelijoiden opintojen etenemiseen, mutta mm. kielivaikeudet alkoivat näkyä, kun opinnot siirtyivät enemmän käsitteelliseen suuntaan.

Molemmissa lukiokunnissa yhteistyötä sijaintikunnan kanssa on lisätty siten, että kuntien kanssa käydään säännölliset seurantakeskustelut neljännesvuosittain.

Kaksoistutkintojen toteuttamiseen lukioilla on valmius ja keskusteluja järjestelyistä on ammatillisen koulutuksen kanssa käyty.

Ylä-Satakunnan musiikkiopiston toiminta on palaamassa koronaa edeltävälle tasolle. Ongelmaksi toiminnan kasvattamisessa tulee alueen negatiivinen nuorten ja lasten ikäluokkakehitys. Tähän on pyritty reagoimaan mm kehittämällä muskaritoimintaa sekä lisäämällä opintojen houkuttelevuutta sosiaalisen median näkyvyyden kautta.

Petäjäopiston toiminnan volyyymi kasvoi, kun toimintaan tuli mukaan 1.8.2022 alkaen Hämeenkyrön kansalaisopisto. Kuntalaiset ovat vieläkin hieman varovaisia osallistumaan opiston toimintaan, mutta käännettä parempaan on jo näkyvissä. Synkkinä pilvinä toiminnan kehittämiseksi on sijaintikuntien talouden kehittyminen heikkenevään suuntaan.

Yhteiset palvelut

Tarkastuslautakunnan arvio

Yhteisten palvelujen toiminnassa on tilikaudella 2022 jatkettu toiminnan digitalisaation toteuttamista ja käyttöön otettiin uusi versio asianhallintajärjestelmästä. Taloushallinnossa järjestelmiä uudistettiin ottamalla käyttöön mm. uusi ostolaskujen käsittelyohjelma sekä budjetoinnin ja talousraportoinnin ohjelmisto. Cludia-kilpailutusjärjestelmän käyttöönoton laajentaminen jatkuu edelleen vuoden 2023 aikana.

Henkilöstön osalta vuoden 2022 aikana on panostettu mm. työsuojeluun ja uusia työsuojeluvaltuutettuja aloitti toimissaan. Viestintään liittyvinä toimina vuonna 2022 panostettiin viestinnän ja markkinoinnin kehittämiseen palkkaamalla viestintä- ja markkinointipäällikkö. Myös sisäisen viestinnän kehittämiseen on panostettu mm. uudistamalla Saskyn intra-sivusto.

Tarkastuslautakunta on edelleen oppilaitosvierailujen yhteydessä kiinnittänyt huomiota siihen, että Saskyn tunnettuus ja mielikuva opiskelijoiden keskuudessa edellyttävät edelleen panostuksia.

Lisäksi tarkastuslautakunta on oppilaitosvierailujen yhteydessä kiinnittänyt huomiota tilojen fyysiseen turvallisuuteen mm. paloturvallisuuden osalta. Lautakunta painottaa turvallisuuden varmistamiseen ja mm. turvallisuusharjoituksiin liittyvien toimien tarpeellisuutta. Toimintatapojen tulisi olla yhtenäisiä. Muuttuneessa maailmantilanteessa myös kyberturvallisuuden merkitys on edelleen kasvanut.

Läsnä olevien opiskelijoiden määrä oppilaitoksissa voi vaihdella merkittävästi eri ajankohtina. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota opiskelijamäärien riittävään ennakointiin huomioiden mm. turvallisuuteen ja ruokahävikkiin liittyvät näkökulmat.

Yhtymähallituksen vastine: Tunnettuus ja mielikuva

Keväällä 2022 Saskylle teetettiin mielikuvatutkimus, jonka yhtenä tuloksena Saskyn tunnettuutta ja mielikuvaa tulisi vahvistaa. Saskyn viestintä- ja markkinointiyksikkö on laatinut tammikuussa 2023 viestinnän ja markkinoinnin ohjelman sekä suunnitelman, jonka avulla Saskyn viestintää ja markkinointia kehitetään ja toteutetaan suunnitelmallisemmin.

Ohjelman ja suunnitelman laatimiseen ovat vaikuttaneet mm. henkilöstö, opiskelijat sekä mielikuvatutkimus. Viestinnän ja markkinoinnin ohjelmassa päätavoitteina on parantaa tunnettuutta ja näkyvyyttä sekä kehittää viestinnän ja markkinoinnin sisäisiä toimintoja. Tavoitteiden ympärille on laadittu toimenpiteitä, joiden avulla tavoitteisiin päästään, esimerkiksi tunnettuutta ja näkyvyyttä edistetään kehittämällä Saskyn brändiä.

Toukokuussa brändin kehittämissuunnitelma hyväksyttiin johtoryhmässä sekä yhtymähallituksessa.

Yhtymähallituksen vastine: Tilojen fyysinen turvallisuus

Kiinteistöihin tehdään säännöllisesti omavalvontaa ja kiinteistöissä toteutetaan lakisääteiset palotarkastukset. Jos omavalvonnan tai palotarkastuksen yhteydessä on ilmennyt puutteita, niin korjaavat toimenpiteet on tehty viipymättä. Lukuvuosittain opiskelijoille ja henkilökunnalle järjestetään turvallisuuskävely ja poistumisharjoitus. Henkilöstölle järjestetään kiinteistökohtaisesti sisälle suojautumisen harjoitus.

Oppilaitos	Tapahtuma	Päivämäärä	Lisähuomiot
Tampereen palvelualan ammattiopisto, Koulukatu	turvallisuuskävely	15.8.2022	Sisäinen palotarkastus
Tampereen palvelualan ammattiopisto, Koulukatu	sisään suojautumisharjoitus	29.8.2022	
Tampereen palvelualan ammattiopisto, Koulukatu	turvallisuuskävely	1.9.2022	Uudet opettajat Anna-Leena Haapala, Katri Tulokas ja Katja Muikku, Minna Vainio
Tampereen palvelualan ammattiopisto, Palomäer	palotarkastus	28.9.2022	
Ammatti-instituutti Iisakki, Hämeenkyrö	palotarkastus	29.9.2022	
Vammalan ammattikoulu	henkilöstön turvallisuuskoulut	12.8.2022	Osaava järjestelmän käyttöönottokoulutus
			Turvallisuuskoulutus: uhkaavan henkilön kohtaaminen, sisälle suojautuminen, toiminta
Ruoveden lukio	henkilöstön turvallisuuskoulut	17.8.2022	tulipalon sattuessa
Tampereen palvelualan ammattiopisto, Koulukatu	poistumisharjoitus	25.10.2022	
Tampereen palvelualan ammattiopisto, Koulukatu	turvallisuuskävely	23.8.2022	Tuvan turvallisuuskävely, Eeva-Liisa Rimpivaara ja opiskelijat
Huittisten ammatti- ja yrittäjäopisto, Huittinen	turvallisuuskävely	8.9.2022	Henkilöstön turvallisuuskävely
Huittisten ammatti- ja yrittäjäopisto, Huittinen	turvallisuuskävely	21.9.2022	Opiskelijoiden turvallisuuskävely
Karkun kotitalous- ja sosiaalalan oppilaitos	poistumisharjoitus	20.9.2022	Kuulutusjärjestelmä ei toiminut (Tulluntie 30)
Tyrvään käsi- ja taideteollisuusoppilaitos	poistumisharjoitus	20.9.2022	Sastamalankatu 2
Vammalan ammattikoulu	poistumisharjoitus	20.9.2022	Ratakatu 36 ja Ratakatu 5
Mäntän seudun koulutuskeskus	turvallisuuskävely	7.10.2022	Kaikkien osastojen turvallisuuskävelyt
Mäntän seudun koulutuskeskus	poistumisharjoitus	10.10.2022	Kolme poistumisharjoitusta, Leko, K-rakennus ja pääkoulu
Mäntän seudun koulutuskeskus	henkilöstön turvallisuuskoulut	14.11.2022	Osaavan käyttöönottokoulutus.
Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitos	henkilöstön turvallisuuskoulut	14.11.2022	Osaavan käyttöönottokoulutus.
Ammatti-instituutti Iisakki, Osara	poistumisharjoitus	25.11.2022	
Ammatti-instituutti Iisakki, Hämeenkyrö	sisään suojautumisharjoitus	28.11.2022	
Tampereen palvelualan ammattiopisto, Palomäer	turvallisuuskävely	15.9.2022	
Mäntän seudun koulutuskeskus	työsuojelukatselmus	8.9.2022	Liiketoiminnan omavalvonta
Mäntän seudun koulutuskeskus	työsuojelukatselmus	21.11.2022	Työterveyshuollon työpaikkaselvitys, hius- ja kauneusala sekä lentokoneala
Mäntän seudun koulutuskeskus	työsuojelukatselmus	22.11.2022	Työterveyshuollon työpaikkaselvitys, keittiö
Mäntän seudun koulutuskeskus	häätänsiapukurssi	25.11.2022	Osa 1 25.11.2022, osa 2 2.12.2022
Ruoveden lukio	työsuojelukatselmus	5.10.2022	Työterveyshuollon työpaikkaselvitys
Mäntän seudun koulutuskeskus	palotarkastus	21.9.2022	Leko
Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitos	sisään suojautumisharjoitus	23.1.2023	
Ammatti-instituutti Iisakki, Osara	sisään suojautumisharjoitus	6.2.2023	
Mäntän seudun koulutuskeskus	työsuojelukatselmus	13.4.2023	Metalliosaston omavalvonta
Tampereen palvelualan ammattiopisto, Kehräsaar	turvallisuuskävely	8.5.2023	Turvallisuuskävely Filippiiniläisryhmän kanssa.

Tulevaisuudessa pelastussuunnitelmat yhdenmukaistetaan ja opiskelijoille tulee oma turvallisuuskansio intraan.

Yhtymähallituksen vastine: Opiskelijamäärien ennakointi/turvallisuus ja ruokahävikki

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota ruokahävikin määrään, johon liittyy oleellisesti ruoanvalmistusmäärien ennakointi. Tuloyksiköiden oppilaitosten keittiöt saavat tiedon opiskelujaksojen opiskelijamääristä, jotka perustuvat laadittuihin työjärjestyksiin. Tämä ei kuitenkaan pysty ennakoimaan akuutteja poissaoloja. Opiskelijamääriä eri jaksoilla vähentää mm. työelämäjaksot, jotka huomioidaan määrissä. Lisäksi vierailijat ilmoitetaan totutun tavan mukaan etukäteen keittiölle. Saadun ennakkotiedon pohjalta saadaan ruokailijamäärä. Ruoan määrä lasketaan standardoitujen annoskokojen mukaisesti.

Reseptin muokkaamiseen on JAMIX-sovellus. Opiskelijoita ohjataan ottamaan ruoka-annoksensa siten, että sitä ei jää syömättä.

Ruokailijoiden määrän lisääntyessä ennakoimattomasti on varauduttu pakasteiden avulla. Nämä saadaan nopeasti tarjoiluvalmiiksi esim. yhdistelmäuunia tai painekeittokaappia hyväksikäyttäen. Sasky-tasoisesti on aloitettu yhteinen ruokalistojen suunnittelu, jolla on vaikutusta mm. elintarvikkeiden hankintaan. Oppilaitoksissa tehdään systemaattista elintarvikkejätteen ja ruokahävikin seurantaa. Lisäksi Suomessa on laadittu kansallinen ruokahävikin tiekartta, jossa on esitelty kuusi keihäänkärkeä. Odotamme ko. hankkeen tuloksia erityisesti seurantamenetelmien ja -työkalujen kehittämisen osalta, että voimme kehittää tämän pohjalta toimintatapoja.

Konserni

Tarkastuslautakunnan arvio

Aiko Academy Oy:n toiminta on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan terävöitynyt. Yhtiön kulurakennetta on pystytty sopeuttamaan ja toiminta on pysynyt voitollisena. Yhtiön kehitysnäkymät riippuvat osaltaan yleisestä taloudellisesta tilanteesta.

Yhtiön kansainvälistymiseen liittyy myös uudentyyppisiä riskejä, jotka osana omistajaohjausta tulee huolellisesti kartoittaa ja arvioida.

Yhtymähallituksen vastine

Aiko Academy Oy:n osalta tilauskoulutuksien riskikartoitus ja riskeihin varautuminen toimivat tällä hetkellä seuraavasti:

Kansainväliseen rekrytointiin ja koulutusvientiin liittyy liiketoiminnallisia riskejä, jotka ovat osin ennakoitavissa ja sopimuksin hallittavissa. Toimintaan liittyy kuitenkin myös sellaisia riskejä, joita ei voida hallita Aiko Academyn tai sopimuskumppanin toimesta vaan ne ovat usein ennalta arvaamattomia tai tiedostettuja, mutta eivät Aikon tai sopimuskumppanin/-kumppanien hallittavissa. Niiden arviointi ja hallinta on kuitenkin ensiarvoisen tärkeää.

Seuraavassa arviot koulutusvientiin liittyvistä erityyppisistä riskeistä, niiden vaikuttavuudesta ja siitä, miten niitä voidaan hallita.

1. Yhteistyökumppaneihin ja niiden alihankkijoihin liittyvät riskit

- Yhteistyökumppanien ja niiden alihankkijoiden (mm. lähtömaan rekrytointikumppanin) taustojen tarkastaminen
  - tilaajavastuulain mukaiset tarkistukset suomalaisille toimijoille
  - mahdollisimman huolellinen taustojen tarkastaminen yhteistyökumppaneiden alihankkijoille myös sopimussuhteiden vastuuketjujen yli
  - yhteistyökumppanien sekä heidän käyttämien alihankkijoiden toiminnan eettisyys tulee varmistaa

- mm. miten ketjun toimijat markkinoivat koulutuksen sisältöjä, ohjelmista valmistumista ja työllisyystilannetta sekä kertovat suomen kielen taitoon liittyvistä vaatimuksista ja sen tärkeydestä työllistymisen näkökulmasta? -> Onko toiminta läpinäkyvää ja eettisesti kestävä?
- dokumentaatio; markkinointimateriaalien tarkastaminen, opiskelijoiden kanssa tehtävät sopimukset ja heidän kanssaan käytävien keskustelujen dokumentointi tärkeää
- sopimusriskit eri toimijoiden kanssa
  - vastuunjakotaulukko ja sen noudattaminen
    - sopimusneuvotteluissa ja säännöllisesti ohjelmien edetessä käydään läpi erilaisia skenaarioita, jotka liittyvät mm. markkina-tilanteen ja lainsäädännön muutoksiin, hinnoitteluun, Suomen houkuttelevuuteen kohdemaana, kielitaitovaateisiin, hoitajamitoitukseen, maahantulon esteisiin sekä pyritään ennakoimaan sitä, miten ne vaikuttavat eri tilanteissa mm. sopimuskysymyksiin

2. Poliittiset riskit, kilpailijat ja muut ulkopuoliset tekijät

- maahanmuuttoon kohdistuu tällä hetkellä mm. merkittäviä poliittisia epävarmuustekijöitä, mikä heijastuu myös tilauskoulutuksiin ja alan toimijoihin.
- yleisesti ottaen tiedostetaan väestön ikärakenteen muutoksen ja työvoimapulan mukanaan tuomat tarpeet ulkomaisen työvoiman rekrytoinnille ja uusien osaajien koulutukselle
- mm. maahanmuuttajien suomen kielen oppimiseen liittyvät haasteet ja kantasuomalaisten omien työpaikkojen menetyksen uhka aiheuttavat negatiivista suhtautumista maahanmuuttoon
- kilpailijakenttä on kirjavaa ja alan toimijat saattavat mahdollisella epäeettisellä toiminnallaan muuttaa nopeasti asenneilmapiiriä negatiiviseen suuntaan
  - esim. ihmiskauppa, kiskonta jne.
- yllätykselliset tekijät mm. markkinamuutokset, maariskit ja kysyntätilanteen muutokset voivat vaikeuttaa toimintaa

3. Taloudelliset riskit

- tilauskoulutuksien laskutus ennen ryhmien aloittamista
  - vrt. case Kenia
- hintatason muutosten huomiointi ja ennakointi tärkeää
  - mm. opettajien palkkakustannukset, tilatarpeet ja niihin liittyvät vuokrasopimukset sekä niiden muutokset tulee huomioida sopimuksissa eri toimijoiden kanssa

4. Maahantuloon ja ryhmämuotoiseen koulutukseen liittyvät riskit

- maahantuloon liittyvät riskit/Migri

- Migrin oleskelulupaprosessi on vaikeasti ennakoitavaa; Migriltä ei saa mm. koulutuksen aloituksen kannalta tärkeää tietoa oleskelulupaprosessien aikatauluista, mikä hankaloittaa ryhmämuotoisten tilauskoulutusten suunnittelua, hinnoittelua ja sopimusten tekemistä eri toimijoiden välillä.
- koulutuksen aloitus ryhmämuotoisena on kuitenkin tärkeää, jotta koulutus voidaan toteuttaa suunnitellusti, kustannustehokkaasti ja opiskelijat voivat valmistua ajoissa.
- opiskelijoiden mahdollinen taloudellinen epävarmuus voi heijastua opintojen aikaiseen elämään, opintomenestykseen, valmistumiseen ja työllistymiseen
  - opiskelijoiden taloudellinen tilanne saattaa aiheuttaa ennalta arvaamattoman haasteen, vaikka Migri vaatiikin riittävästi varallisuutta ennen maahantuloa
    - ns. show-money-caset -> tähän tulisi luoda sulkutilisysteemi, jossa opiskelijalle vapautetaan kuukausittain sovittu summa elämiseen
- asuntojen vuokraus ja järjestelyihin liittyvät riskit; mm. sopimukset
- suomen kielen taitotaso tulee olla riittävä ennen opiskelujen aloitusta, jotta opinnot voivat edetä suunnitellusti, harjoittelut onnistuvat ja valmistuminen ja sitä kautta työllistyminen mahdollistuu

5. Maineriskit

- Maineriskit saattavat syntyä ennalta arvaamattomista tilanteista, kuten keväällä 2023 srilankalaisten opiskelijoiden käynti leipäjonossa herätti ennalta arvaamattoman mediakiinnostuksen ja negatiivisen uutisoinnin
  - tilanteessa ulkopuolinen henkilö osallistui ennalta arvaamattomasti hänelle kuulumattomiin asioihin ja levitti tietoa tilauskoulutusryhmien opiskelijoille mm. opiskeluiden maksuttomuudesta Suomessa, vaikkei se tilauskoulutuksessa ole mahdollista. Näihin yllättäviin ulkopuolisiin tekijöihin voi parhaiten valmistautua eettisesti kestäväällä, läpinäkyvällä ja luotettavalla toiminnalla ja sen dokumentoinnilla.

Talous

Tarkastuslautakunnan arvio

Edellisvuoden tapaan vuoden 2022 tulos muodostui budjetoitua paremmaksi. Tuloksen muodostumiseen vaikuttaa keskeisesti toimintatuottojen, erityisesti valtionosuusrahoituksen, toteutuminen budjetoitua suurempana. Tähän puolestaan vaikuttavat lisärahoituspäätökset ja niiden ennakointi talousarviota laadittaessa.

Investoinnit ovat kasvaneet edellisestä vuodesta, vaikka vuoden 2022 investoinnit eivät toteutuneet budjetoidun suuruisina.

Yhtymähallituksen vastine

SASKY koulutuskuntayhtymä on seurannut aktiivisesti toiminta-alueen ikäluokkien kehitystä. Tämän seurauksena on panostettu yhteishausta hakeutuvien lisäksi nk. jatkuvan haun kautta hakeutuvien aikuisten määrälliseen lisäämiseen. Vuonna 2022 jatkuvan haun kautta hakeutuivat n. 80% SASKY:n opiskelijoista. Lisäksi verkko-opetuskurssien lisääminen ja edelleen kehittäminen on tärkeä osa opiskelijavuosien kasvattamisessa.

Oppimisympäristöjen kehittämisen ohella on tulevaisuudessa panostaa opetuksen laatuun, opiskelijoiden tukemiseen ja hyvinvointiin. Tällä on merkitystä myös opiskelijoiden keskeyttämiseen ja opintojen läpäisyyn. Tärkeää on monikanavainen markkinointi ja erilaiset tilaisuudet, joista esimerkkeinä yritys yhteistyötilaisuudet tutkinnoittain Teamsin kautta, ammattipäivät 9-luokkalaisten ja Rekry- ja joulutorit sekä teknologiatilaisuuksien tapahtumat.

Muut havainnot

Strateginen suunnittelu

Tarkastuslautakunnan arvio

Kuntayhtymän toimintaa ohjataan strategian kautta. Talousarvion tavoitteiden tulisi perustua vahvistettuun strategiaan. Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota toimintakertomuksessa esitettyyn talousarvion tavoitteiden toteumaraportointiin. Lautakunnan näkemyksen mukaan raportoinnissa korostuu vuosittain tavoitteiden toteutuminen. Sen sijaan pidemmän tähtäimen strategisten tavoitteiden toteutumisen seuranta jää vähemmälle painolle.

Tarkastuslautakunta suosittelee kiinnittämään huomiota talousarvion tavoitteiden entistä selkeämpää kytkemistä kuntayhtymän strategiaan. Toiminnan suunnittelun tulisi olla pitkäjänteistä ja hyväksyttyä strategiaa noudattavaa.

Yhtymähallituksen vastine

SASKY koulutuskuntayhtymän uusi päivitetty strategia on juuri käyttöönottoaiheessa. Osana strategiatyötä vahvistetaan strategisten tavoitteiden linkittämistä vahvemmin myös osaksi talousarviosuunnittelua. Tämä toteutetaan siten, että strategiset tavoitteet tuodaan toimenpidesuunnitelmilla talousarvioasiakirjaan. Näitä seurataan vuoden aikana käytössä olevassa tietokantajärjestelmässä ja viimeistään tilinpäätöksen yhteydessä tehdään selvitys niiden toteutumisesta.

Opiskelun ja opiskelijan tuki

Tarkastuslautakunnan arvio

Opintojen henkilökohtaistaminen, opiskelijoiden erilaiset taustat ja jatkuva haku tuovat opettajille erityishaasteen opetuksen järjestämiseen. Nuoren opiskelijan tuen tarve voi poiketa merkittävästi aikuisopiskelijasta. Tarkastuslautakunta korostaa lähiopetuksen ja henkilökohtaisen ohjauksen merkitystä. On tärkeää korostaa myös käytännön työelämävalmiuksien merkitystä. Tähän kuuluu ammatillisen osaamisen lisäksi myös kyky toimia ryhmän jäsenenä. Ammatillisen koulutuksen lisäksi opiskelun riittävä tuki tulee ottaa huomioon myös lukiokoulutuksessa.

Yhteenveto

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta on edellä arvioinut SASKY koulutuskuntayhtymän vuoden 2022 toimintaa ja taloutta. Yhteenvetona arvioinnin pohjalta tarkastuslautakunta esittää, että yhtymäkokous pyytää yhtymähallitukselta vastineen arviointikertomukseen painottaen erityisesti seuraavia arvioinnissa esille nousseita huomioita:

- Opiskelijoiden valmiudet opiskella tutkinto vaihtelevat huomattavasti sekä ammatillisessa että lukiokoulutuksessa. Millä tavalla Sasky valmistautuu muuttuviin opiskelijatuen tarpeisiin?
- Saskyn pitkän tähtäimen suunnitteluun liittyvät olennaisesti toimitilatarpeet. Millä tavoin toimi-tilatarpeita on kartoitettu ja miten toimitilakartoitusta on käsitelty osana toiminnan ja talouden suunnittelua?
- Oppimisympäristöjen ohella muuttuvat työelämätarpeet edellyttävät nykyaikaisia oppimisvälineitä ja opiskelumenetelmiä. Kuinka Sasky on valmistautunut vastaamaan työelämätarpeiden ja teknologian kehityksen vaatimuksiin?
- Saskylle on vahvistettu uusi strategia. Millä tavoin strategian painopisteet huomioidaan talousarviovalmistelussa sekä toiminnallisten tavoitteiden määrittelyssä, kuinka strategia otetaan huomioon tulevaisuutta koskevissa valinnoissa ja millä tavoin strategian toteutumista seurataan?

Yhtymähallituksen vastine

Lukioiden opettajien valmiuksia kohdata opiskelija on parannettu tarjoamalla vesokoulutuksena välineitä erilaisen oppijan kohtaamiseen sekä oppimisvaikeuksien ja luki-vaikeuksien tunnistamiseen ja huomioonottamiseen opetuksessa.

Lukioiden lukuvuoden 2023-2024 teemaksi on valittu tekoäly oppimisen tukena. Tavoitteena on kouluttaa opettajat tekoälyn käyttämiseen osana oppimista. Tekoäly lienee tullut jäädäkseen ja oppimisessa tullaan jatkossa yhä useammin törmäämään

tekoälyn käyttöön. On tärkeää, että niin tekoäly kuin tulikin ovat hyviä renkejä, mutta huonoja isäntiä.

Yleissivistävä koulutus on panostanut yhteisöllisyyteen ja yhdessä tekemiseen. Lukiot toteuttavat hankkeita yhdessä muiden ympäristömme lukioiden kanssa. Petäjäopisto on hakenut hanketta musikaalin toteuttamiseen yhdessä muiden Saskyn yksiköiden kanssa.

Yleissivistävän koulutuksen toimistosihteerit ovat rakentamassa yhteisiä toimintatapoja ja sijaistamisjärjestelmiä. Samalla organisaationa varaudumme lähitulevaisuuden eläköitymisiin.

Ohjaus- ja tukitoimien tavoitteena on tukea opiskelijoita siten, että heillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet suoriutua opinnoistaan. Yhteistyössä opiskelija ja huoltajan kanssa suunniteltavat toimenpiteet perustuvat opiskelijan tarpeisiin ja tavoitteisiin ja sen sisällöt vaihtelevat näiden mukaisesti. Opiskelijan tuen tarve kartoitetaan ja kirjataan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laadintavaiheessa ja sitä päivitetään koko opiskelun ajan. Tukitoimien suunnittelussa ja toteutuksessa toimii tulossyksiköissä tukitiimejä, tukipajoja ja nimetyt erityisen tuen asiantuntijat. Tavoitteena on saada kohdennettua moniammatillisia palveluja ja siten, että opiskelijan opinnot etenevät suunnitellusti. Opiskelijan tukeminen erilaisissa asioissa kaikissa opintojen vaiheissa on koko henkilöstön työtä.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa säädetään tarkemmin yksilöllisestä ja yhteisöllisestä opiskelijahuollosta. Yksilöllinen opiskelijahuolto, johon kuuluvat kuraattori, terveydenhoitajan, lääkärin ja psykologin palvelut siirtyivät 1.1.2023 hyvinvointialueiden vastuulle. Hyvinvointialueiden perustamissa työryhmissä on nimettyä myös Saskyn edustus. Tärkeänä tehtävänä on huolehtia opiskelijoiden tarpeen mukaisesta oikea-aikaisesta palvelun saamisesta Saskyn toiminta-alueella.

Tuen muotoja ja tuen toteutusta kehitetään niin, että ne soveltuvat entistä paremmin eri tutkintomuotoihin, tutkinnon osiin ja oppimisympäristöihin. Lisäksi kehitämme käytännön kokemuksen pohjalta eri oppimisympäristöjen tuen tarpeen saatavuutta. Tiimityön myötä samanaikaisopetusta ja -ohjausta osana tukitoimia voidaan vahvistaa. Tämä parantaa myös jaettua asiantuntijuutta. Vahvistamme henkilöstön osaamista opiskelijan tukemisessa ja erityisessä tuen tunnistamisessa sekä toteutuksessa.

SASKY koulutuskuntayhtymä on aloittanut yhteistyö ammatillisen erityisoppilaitoksen, Kiipulan kanssa. Vaativan erityisen tuen koulutusta pilotoidaan Sastamalan oppilaitoksen Karkun kotitalous- ja sosiaalialan oppilaitoksessa. Yhteistyö lisää opiskelijan mahdollisuutta siirtyä tarvittaessa tuen muodosta toiseen.

Ennakointiin olemme hankkineet tietokuutioon tekoälylisäosan, josta voidaan viitteellisesti ennustaa keskeyttämässä oleva nuori.

Ammatillisen koulutuksen lain mukaan tutkintojen ja koulutuksen tarkoituksena on antaa valmiuksia työ- ja toimintakyvyn jatkuvaan ylläpitoon sekä tukea opiskelijoiden kehitystä

hyviksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi. Opiskelijalla on ollut Saskyssä mahdollisuus suorittaa ammattiosiaan työkykypassi, joka on työvälise työkyvyn ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Suoritettu passi osoittaa myös työhaku vaiheessa ammattiin valmistuneen opiskelijan motivoituneisuutta pitää yllä työkykyä. Saskyssä nähdään, että opiskelijoiden hyvinvointi on tärkeä osa oppimistulosten syntymisessä. Tämän vuoksi henkilöstöä on koulutettu ohjaamaan opiskelijoita hyvinvointia ja terveyttä edistävän työkykypassin suorittamiseen. Koulutus toteutettiin hyvinvoiva amis -hanke- rahoituksella. Hanketta hallinnoi Saku ry.

Nämä uudet kehittelmät ovat osa sitoutumistamme tarjota opiskelijoillemme parasta mahdollista koulutusta ja tukea. Uskomme, että nämä uudistukset parantavat opiskelijoidemme kokemuksia ja auttavat heitä saavuttamaan tavoitteensa. Jatkamme tulevaisuudessa palveluidemme kehittämistä ja mahdollisuutta tarjota opiskelijoillemme parempaa koulutuskokemusta ja ajanmukaisia oppimisympäristöjä.

Yhdessä tekeminen, yhteiset toimintatavat

Keskeisenä koulutuksena on toteutettu ammatillisen koulutuksen henkilöstön tiimi- oppimisen ja valmennuksen koulutukset. Koulutusten jälkeen jatkettiin työn tukemista aikataulutetuilla tapaamisilla. Strategialähtöisellä koulutuksella on ollut monia positiivisia vaikutuksia. Koulutuksen keskeisenä elementtinä on vuorovaikutteisuus sekä kokemuksellinen oppiminen, perinteinen yksisuuntainen koulutusmuoto korvataan yhteisöllisellä ja vuorovaikutteisella työskentelytavalla. Tavoitteena on ollut tarkastella myös pedagogiikkaa uudenlaisen ajattelun kautta.

Tapa toimia on vahvistanut opetus- ja ohjaushenkilöstön yhteenkuuluvuutta, osallisuutta ja vuorovaikutustaitoja sekä antanut tapoja jakaa osaamistaan ja oppia muilta. Osallisuus ja asiakaslähtöisyys näkyivät erityisesti erilaisissa kohtaamisissa, joissa toistuvasti refleктоitiin ja muotoiltiin valmennusprosessia asiakkaiden toiveista käsin. Kehittämistyöt räätälöitiin käyttäjien oman arkisen toiminnan lähtökohdista ja tiimin yhteinen kehittämisaihe sitoi tiimin jäseniä toisiinsa luoden yhteenkuuluvuutta ja siten parantaen työssä jaksamista ja hyvinvointia. Esihenkilöiden kohtaamisissa keskusteluun nousi mm. kokouskäytännöt, joihin päätettiin yhdessä lisätä osallisuutta ja vuorovaikutteisuutta osallistujien välille. Opettajien ja koulutusalan esihenkilöiden työelämätaitojen ja työssä jaksamisen parantaminen ovat organisaation kehittymisen ja välillisesti myös asiakkaiden eli opiskelijoiden edun mukaista. Ketterämmät tavat oppia säästävät resursseja ja nopeuttavat uuden tiedon jakamista.

Opettajilta kerätyn palautteen mukaan keskeisiksi onnistumisiksi voidaan nostaa yhteistyön, vuorovaikutuksen, yhteisen ymmärryksen sekä verkostoitumisen lisääntyminen niin omassa kotitiiimissä kuin laajemminkin eri alojen opettajien kanssa. Merkityksellistä on myös oman ja toisten osaamisen näkyväksi tekeminen, osaamisen arvostaminen ja ymmärrys osaamisen jakamisen tärkeydestä. Suhtautuminen tiimityöhön on muuttunut ja ajattelutapa laajentunut. Nyt nähdään mahdollisuuksia kehittää itseä ja omaa työtä laajemmin. Tuloksena on syntynyt yhteinen kohtaamispaikka, 4K:n keskiviikot. Näissä henkilöstöllä on mahdollisuus säännölliseen kohtamiseen, avoimeen vuorovaikutukseen

ja osaamisen jakamiseen. Tarpeesta on syntymässä konkreettisia työkaluja arkeen: Tiimioppijan pelikirja, Tiimivalmentajan pelikirja ja Valmentavan esihenkilön/johtajan pelikirja.